
KREDİ VE KREDİLENDİRME SÜRECİ

Prof. Dr. Mete DOĞANAY

“Bu doküman, Orta Anadolu Kalkınma Ajansı’nın desteklediği TR72/22/TD-I/0027 Referans Numaralı **“İmalat Sanayi Finansal Yetkinlik Projesi”** başlıklı proje kapsamında hazırlanmıştır. İçerik ile ilgili tek sorumluluk **TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Sürekli Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi**’ne aittir ve Orta Anadolu Kalkınma Ajansı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın görüşlerini içermemektedir.”

Kredi Kavramı

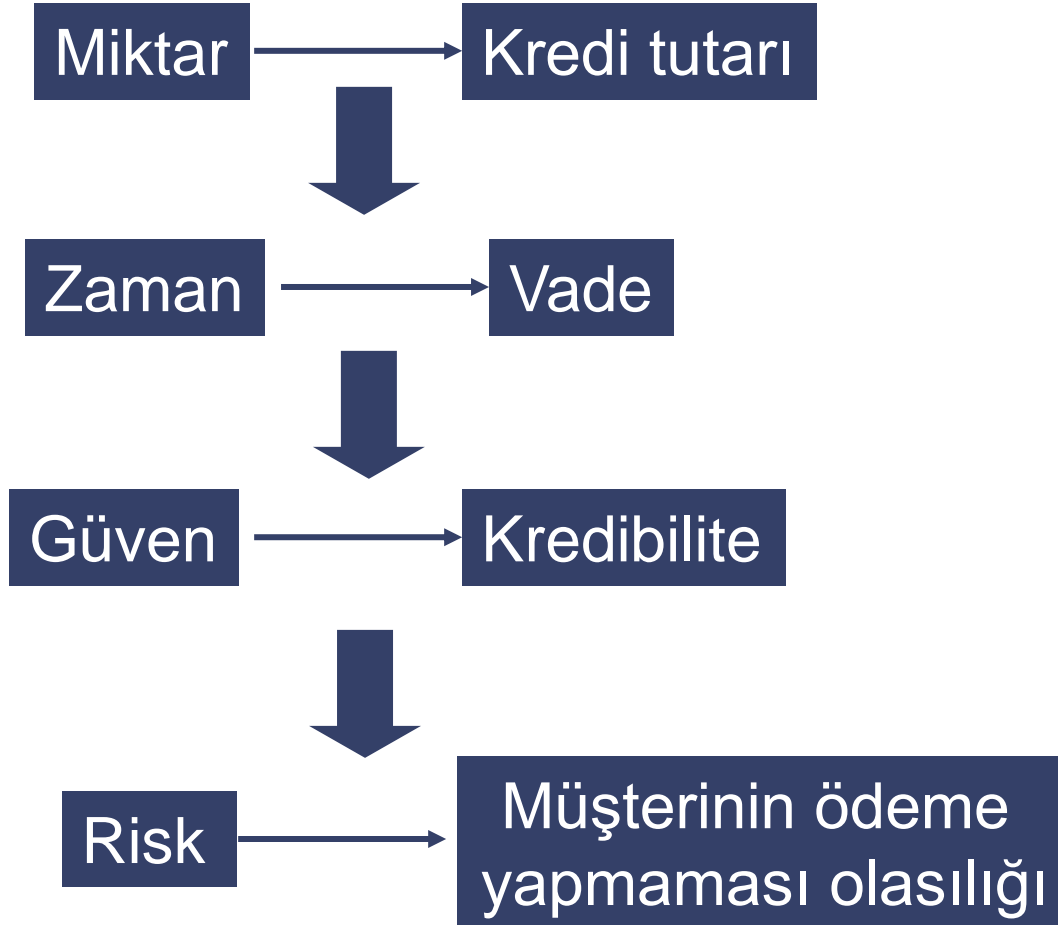
Kullanıcısı, tutarı ve şartları (vade, fiyat, ödeme şekli, teminat vb.) baştan belli olan bankayı alacaklı hale getiren bankacılık ürün türüdür.

Nakdi kredi: Bankadan nakit çıkışına sebep olan ve kullanıcısı tarafından bankaya nakit olarak geri ödenen kredidir.

- Bireysel kredi
- Ticari kredi

Gayri nakdi kredi: Bankadan başlangıçta nakit çıkışı gerektirmeyen ve bankayı müşterisi lehine belirli şartlar dahilinde sorumluluk altına sokan ürünlerdir.

Kredi Kavramı

İşletme Yöneticilerinin Kredi Temin Etme Niyetleri Olduğunda Cevaplaması Gereken Sorular

➤ Krediye neden ihtiyacınız var ? Öncelikle bir işletmenin bu fona ne amaçla ihtiyaç duyduğu tespit edilmelidir. İşletmeler aşağıdaki nedenlerle fona ihtiyaç duyarlar:

- Kredi ile makine teçhizat, bina, taşıt aracı büro malzemesi gibi maddi duran varlıklar satın alınır. Başka bir deyişle, ihtiyaç duyulan fonla sabit sermaye yatırımları finanse edilir.
- Başka bir şirket satın alınır veya başka bir şirkete ortak olunur.
- ARGE finanse edilir.
- Satışta, üretimde veya hizmet sunumunda kullanılan ticari mallar, ara mallar veya diğer malzemeler satın alınır. Başka bir deyişle, stoklar finanse edilir.

İşletme Yöneticilerinin Kredi Temin Etme Niyetleri Olduğunda Cevaplaması Gereken Sorular

➤ Krediye neden ihtiyacınız var ?

- Ücret, sigorta primi, vergi, kira vb. işletme giderlerinin ödenmesi için fona ihtiyaç duyulabilir. İşletmelerin nakit girişleri ile nakit çıkışlarının zamanlaması birbiriyle uyuşmadığı zaman bu durumla karşılaşılır.
- Satıcılara ödeme yapılması veya çeklerin ödenmesi için fona ihtiyaç duyulabilir. Bu durumla da yukarıdaki gibi nakit girişlerinin ve nakit çıkışlarının zamanca uyuşmadığı durumlarda karşılaşılır.
- Daha önce çeşitli nedenlerle alınmış borçlar kapatılır veya yenilenir.

KREDİYE NEDEN İHTİYAÇ DUYULDUĞU TAM OLARAK BELİRLENMELİDİR.

İşletme Yöneticilerinin Kredi Temin Etme Niyetleri Olduğunda Cevaplaması Gereken Sorular

➤ Ne kadar paraya ihtiyacım var?

İşletme daha sonra ne kadar paraya ihtiyacı olduğunu belirlemelidir. Bu işlem iyi bir planlama ve tahmin gerektirir. İşin en önemli noktası da budur. Miktar bilinmeden adım atılırsa ileride olumsuzluklarla karşılaşılır.

➤ Miktar gereğinden az belirlenirse; ileride yeniden fon ihtiyacı doğar ve bu durum yeniden kaynak arayışını gerektirir.

➤ Miktar gereğinden fazla belirlenirse; işletmenin elinde atıl fon oluşur ve ihtiyaç olmayan bu atıl fonun maliyetine işletme katlanmak zorunda kalır.

İHTİYACINIZI DOĞRU TESPİT EDİN.

İşletme Yöneticilerinin Kredi Temin Etme Niyetleri Olduğunda Cevaplaması Gereken Sorular

➤ Fona ne kadar süre ile ihtiyacınız var?

- Bir kredi finanse ettiği varlıktan sağlanan nakit akımları ile ödenir.
- Krediyi geri öderken kullanacağınız nakit işletmeye ne zaman girecek?
- Stokları finanse ettinizse, stokları ne zaman satıp nakde çevireceksiniz?
- Alacakları finanse ettinizse, alacakları ne zaman tahsil edeceksiniz?
- Sabit sermaye yatırımını finanse ettinizse, bu yatırımdan kaç yıl nakit girişi bekliyorsunuz?

İşletme Yöneticilerinin Kredi Temin Etme Niyetleri Olduğunda Cevaplaması Gereken Sorular

➤ Krediyi geri ödeme kapasiteniz var mı?

Kredinin kullanım alanı çok iyi planlanmalı, kredinin üretken bir alanda kullanılacağından emin olunmalı ve kredinin yardımıyla nakit üretilebileceğinden emin olunmalıdır. Veya alacaklar finanse edilmişse alacakların zamanında tahsil edileceği ile ilgili makul beklenti bulunmalıdır.

➤ Kredi için gösterebileceğiniz yeterli teminatınız var mı?

İşletme Yöneticilerinin Kredi Temin Etme Niyetleri Olduğunda Cevaplaması Gereken Sorular

➤ Dolayısıyla alınacak kredi,

- Amaca hizmet etmeli
- Uygun miktarda olmalı
- Uygun vadede olmalı
- Uygun maliyette olmalı (maliyete komisyon, kamusal yükler, sigorta vb. gibi diğer maliyetler de göz önüne alınmalıdır,
- Yeterli teminat bulunmalı veya temin edilebilmelidir.

Bankaların Ticari Müşterilerini Segmentlere Ayırması

- Her müşterinin ihtiyaç duyduğu ürün ve hizmetler farklı olduğundan bankalar ticari müşterilerini segmentlere ayırır.
- Segmentasyondaki temel amaç, değişik özelliklerdeki ticari müşterilerin ihtiyaç duydukları ürün ve hizmetleri bu konuda uzmanlaşmış ekiplerle sunarak müşteri memnuniyetinin artırılmasıdır.
- Segmentasyondaki en önemli kriter işletmenin cirosudur.

Bankaların Ticari Müşterilerini Segmentlere Ayırması

- İşletme: Mikro işletmeler (esnaf ve sanatkârlar) ile küçük işletmelerin düşük ciroya sahip olanları.
- KOBİ: Küçük ölçekli işletmelerin yüksek ciroya sahip olanları ile orta ölçekli işletmelerin düşük ciroya sahip olanları.
- Ticari: Orta ölçekli işletmelerin yüksek ciroya sahip olanları ile büyük ölçekli işletmelerin düşük ciroya sahip olanları.
- Kurumsal: Büyük ölçekli işletmelerin yüksek ciroya sahip olanları.

Kredili Mevduat Hesabı (KMH)

- **Vadesiz mevduat hesabında yeterli bakiye bulunmasa bile hesaptan para çekilmesine veya ödeme yapılmasına (para çıkışına) imkan veren kredi ürünüdür.**
- **Maliyeti oldukça yüksektir.**
- **Çok kısa süreli (gecelik) nakit ihtiyacının karşılanması için uygundur.**
- **Gün içi veya taksitli türleri de vardır.**

BORÇLU CARİ HESAP (BCH)

- İşletme bankanın tahsis ettiği limit çerçevesinde nakde ihtiyacı olduğunda para çeker, isteği zaman istediği miktarda ödeme yapar.
- Ödeme esnekliği vardır.
- Üç aylık dönemler itibariyle faiz tahakkuk eder. Faiz nakden ödenmelidir.
- Faizi piyasa koşullarına göre değişebilir.
- Yılda bir kere kapatılmalıdır.

BORÇLU CARİ HESAP (BCH)

- **Kısa vadeli nakit ihtiyacı için uygundur.**
- **Sabit varlık yatırımları için uygun değildir.**
- **İşletme düzenli gelir elde etmeli ve günlük nakit akış hacmi (nakit giriş-çıkışı) yüksek olmalıdır.**
- **Nakit girişi sık ancak düzensiz işletmeler için uygundur.**

SPOT KREDİ

- **Belirli bir vadesi vardır.**
- **Vade sonunda anapara ve faiz defaten ödenmelidir.**
- **Kredi çekildiğinde faiz oranı bellidir ve değişmez.**
- **Kısa vadeli nakit ihtiyacı için uygundur.**
- **Sabit varlık yatırımları için uygun değildir.**

SPOT KREDİ

- **Nakit girişleri düzenli (belirli bir vadeye bağlı) olan işletmeler için uygundur.**
- **İşletmeler belirli vadelerde tahsilat yapabiliyor ve tahsilatlarını yapma olasılıkları da yüksekse spot kredi kullanmalıdır.**
- **Başka bir deyişle spot kredi belirli vadelerde düzenli tahsilat yapan işletmeler için uygundur.**

İSKONTO (İŞTİRA) KREDİSİ

- **Vadesi gelmemiş müşteri senet veya çeklerinin, yazılı değeri üzerinden vadeye kadar faiz ve diğer masraflar düşülerek ödenmesidir.**
- **Müşteri senet veya çeki ödemezse, banka çek veya senedin tutarını firmadan tahsil eder.**
- **İşletme vadeyi beklemeden nakit elde eder,**
- **Bir müşteriden yüksek tutarda çek veya senedi olan işletmeler için uygundur.**
- **Yoğunlaşma problemini önler.**

TAKSİT ÖDEMELİ KREDİLER

- Bu tür krediler sabit sermaye yatırımlarını (maddi duran varlıkları) finanse etmek için uygundur.
- Genelde vadesi spot krediye nazaran daha fazladır,
- Bir defada nakit çıkışı gerektirmez, krediyle finanse edilen maddi duran varlıklar kullanıldıkça taksitlerle ödeme yapılır,
- Nakit akışlarında düzen sağlar.
- Ödemesiz dönemleri de bulunabilir.

YURDIŞI KULLANMA

BANKALARDAN

KREDİ

- Türkiye'deki işletmeler, yurt dışından sağladıkları kredileri bankalar aracılığı ile kullanırlar. Bunun istisnaları:
- Türkiye'deki şirketlerin yurt dışındaki işleriyle ilgili olarak yurt dışından sağladıkları krediler,
 - Türkiye'deki şirketlerce ihracat kredi kurumlarından veya ihracat kredisi garanti kuruluşlarının garantisi kapsamında yurt dışından sağlanan ve doğrudan yurt dışındaki ihracatçı firmaya ödenen krediler,

YURDIŞI BANKALARDAN KREDİ KULLANMA

- Türkiye'deki işletmeler, yurt dışından sağladıkları kredileri bankalar aracılığı ile kullanırlar. Bunun istisnaları:
- Nakit kredi yerine malın peşin alımı ve vadeli finansman desteği sağlayan yurt dışındaki kalkınma bankalarından sadece mal ithaline yönelik sağlanan krediler,
 - Türkiye'de yerleşik kişilerce yurt dışından gemi satın alınması amacıyla yapılacak ithalat kapsamında sağlanan krediler.

YURDIŞI BANKALARDAN KREDİ KULLANMA

- Döviz kredileri doğrudan döviz olarak veya kredi tutarının Türk lirasına dönüştürülmesi suretiyle kullanılabilir.
- Döviz geliri olmayan Türkiye'deki şirketler yurt dışından döviz kredisi temin edemez. Ancak, aşağıda sayılan hallerde döviz geliri olması şartı aranmaz:
 - Kullanım tarihinde kredi bakiyesi 15 milyon ABD doları veya üzerinde olan şirketlerce kullanılacak döviz kredileri.
 - Yatırım teşvik belgesi kapsamında kredi almaları öngörülen şirketler ile belirli makine ve cihazların (kullanılmış olanları hariç) finansmanı için kullanılacak döviz kredileri.

YURDIŞI BANKALARDAN KREDİ KULLANMA

- Uluslararası ilana çıkılan yurt içi ihalelere ilişkin faaliyetlerle ilgili olarak ihaleyi kazanan Türkiye'deki şirketlerin veya Savunma Sanayii Başkanlığınca onaylanan savunma sanayii projelerini üstlenen Türkiye'de yerleşik şirketlerin kullanacakları döviz kredileri.
- Kamu özel işbirliği modeli kapsamında gerçekleştirilecek projeleri yürütmekle görevli olan Türkiye'de yerleşik şirketlerin kullanacakları döviz kredileri.
- Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun kapsamındaki ihaleler ile bedeli döviz olarak belirlenen kamu ihalelerini kazanan Türkiye'de yerleşik kişilerin kullanacakları döviz kredileri.

YURDIŞI BANKALARDAN KREDİ KULLANMA

- İhracat ve döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlere ilişkin bağlantılarını ve muhtemel döviz gelirlerini belgelemek kaydıyla, son üç malî yılda döviz geliri olmayan Türkiye'de yerleşik şirketlerin belgeledikleri muhtemel döviz gelirleri toplamını aşmayacak şekilde kullanacakları döviz kredileri.
- Döviz geliri olan Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışından kullanacakları döviz kredilerinde; kullanım tarihinde, krediyi kullananın kredi bakiyesinin 15 milyon ABD dolarının altında olması durumunda, kullanmak istedikleri kredi tutarı ile mevcut kredi bakiyesi toplamının son üç mali yılın döviz gelirleri toplamını aşmaması kaydıyla döviz kredisi kullanabilirler.

YURTIÇİ BANKALARDAN DÖVİZ KREDİSİ KULLANMA

- Türkiye'deki işletmeler yurtiçi bankalardan da döviz kredisi kullanabilirler.
- Yurtiçi bankalardan döviz kredisi kullanma şartları da, genel olarak, yurtdışı bankalardan döviz kredisi kullanma şartlarıyla aynıdır.

EXİMBANK SEVK ÖNCESİ İHRACAT KREDİSİ

- Dış ticaret sermaye şirketleri hariç olmak üzere Türkiye’de yerleşik ihracatçı, imalatçı-ihracatçı ve ihracata yönelik mal üreten imalatçı firmalar yararlanabilir.
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye’deki serbest bölgelerde bulunan bu tür firmalar da sevk öncesi ihracat kredilerinden yararlanabilir.
- Döviz kazandırıcı hizmet faaliyetlerinde bulunan firmalar da bu krediden yararlanabilir.

EXİMBANK SEVK ÖNCESİ İHRACAT KREDİSİ

- Sevk öncesi ihracat kredisi ihracat veya satış taahhüdü karşılığında aracı bankalar kanalıyla (mevduat bankası, kalkınma ve yatırım bankası, katılım bankası) kullanılır.
- Vergi, resim, harç istisnası vardır (24 ay boyunca).
- TL (sadece KOBİ'ler ve KKTC'deki firmalar) ve döviz cinsinden kullanılabilir.
- Kullanılabilecek döviz cinsleri USD, EUR.
- Döviz cinsi kredilerde 120, 180, 360, 540, 720 gün (katılım bankaları hariç) vade seçenekleri vardır.
- TL kredilerde 120, 180, 360 gün vade seçenekleri vardır.

EXİMBANK SEVK ÖNCESİ İHRACAT KREDİSİ

➤ Yatırımda öncelikli bölgelere uygulanan özel bir türü vardır (Sevk Öncesi Yatırımda Öncelikli Bölgeler İhracat Kredisi)

- Sadece TL olarak kullanılabilir.
- 120, 180, 360 gün vade seçenekleri vardır.

EXİMBANK İHRACATA HAZIRLIK KREDİSİ

- İmalatçı-ihracatçıların ve ihracatçıların uluslararası piyasalardaki rekabet güçlerini arttırabilmek için, ihracata hazırlık aşamasındaki firmaların finansman ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla sunulan kredi programıdır.
- Dış ticaret sermaye şirketleri ve sektörel dış ticaret şirketleri hariç olmak üzere Türkiye’de yerleşik ihracatçı, imalatçı-ihracatçı ve ihracata yönelik mal üreten imalatçı firmalar ile serbest bölgelerdeki bu tür firmalar da yararlanabilir.
- İhracat taahhüdü karşılığında kullanılır.
- Vergi, resim, harç istisnası vardır (24 ay boyunca).
- TL ve döviz cinsinden kullanılabilir.

EXİMBANK İHRACATA HAZIRLIK KREDİSİ

- Kullanılabilecek döviz cinsleri USD, EUR.
- Döviz cinsi kredilerde 120, 180, 360, 540, 720 gün vade seçenekleri vardır.
- TL kredilerde KOBİ'ler için 120, 180, 360 gün vade seçenekleri, diğer işletmeler için sadece 360 gün vade seçeneği vardır.
- Doğrudan Eximbank'dan kullanılmaktadır.
- Eximbank teminat istemektedir. Eximbank sadece aşağıdaki teminatları kabul etmektedir:
 - Kesin banka teminat mektubu (döviz kredilerinde)
 - İhracat Geliştirme A.Ş. (İGE) kefaleti (sadece TL kredilerde)

EXİMBANK SEVK ÖNCESİ REESKONT KREDİSİ

- Dış ticaret sermaye şirketleri, sektörel dış ticaret şirketleri, Türkiye’de yerleşik ihracatçı, imalatçı-ihracatçı ve ihracata yönelik mal üreten imalatçı firmalar, serbest bölgelerdeki bu tür firmalar ile döviz kazandırıcı hizmet faaliyetlerinde bulunan firmalar yararlanabilir.
- İhracat taahhüdü karşılığında kullanılır.
- İhracatçının borçlu olarak düzenleyeceği ve banka veya İGE avalini taşıyan bonoların iskonto edilmesi suretiyle finansman sağlanmasıdır.
- Bono avalsiz ise banka teminat mektubu istenir.
- TL ve döviz cinsinden kullanılabilir.

EXİMBANK SEVK ÖNCESİ REESKONT KREDİSİ

- Kullandırım bedelinden iskonto edilen tutardan sonra kalan tutar TL olarak firma hesabına aktarılır.
- Bono bedelleri finansman kullanan firmalar tarafından, bono vadesinde, bir defada üzerlerinde yazılı para cinsinden ödenir.
- Kredi geri ödemelerinin; döviz kredilerinde, kredi kullanım tarihinden azami 2 ay öncesi ile geri ödeme tarihi arasında yurda getirilen ihracat veya döviz kazandırıcı hizmet bedelleri ile, TL kredilerde ise ihracat veya döviz kazandırıcı hizmetten elde edilen bedellerin TCMB'ye satılması suretiyle elde edilen TL tutarlarla yapılması gerekmektedir.

EXİMBANK SEVK ÖNCESİ REESKONT KREDİSİ

- Mal ihracatçısı firmalar reeskont kredisi geri ödemesini ihracat bedelleri ile yaptıklarını İhracat Bedeli Kabul Belgesi (İBKB) ile, döviz kazandırıcı hizmet sunan firmalar ile işlemleri için İBKB düzenlenmeyen mal ihracatçısı firmalar ise banka dekontu ile belgeler.
- TL kredilerde döviz satış taahhüdü vardır (en az finansman tutarı kadar).

EXİMBANK SEVK ÖNCESİ REESKONT KREDİSİ

Reeskont kredileri aşağıdaki amaçlarla kullanılabilir:

- Çalışanlara ücret ödemeleri,
- Hammadde ve ara malı tedarikçilerine olan borçlar
- İthalat ödemelerine ilişkin transferler,
- Nakliyat, sigorta ve navlun gibi ihracata ilişkin hizmet alımları ile yatırım malı ve makine alımları kapsamında firmalara yapılan ödemeler,
- Kira ödemeleri,
- Elektrik, su ve doğalgaz faturası ödemeleri,
- Vergi ödemeleri ve SGK prim ödemeleri,
- Yukarıdakilere benzer diğer ödemeler.

PREFİNANSMAN KREDİLERİ

- İhracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ve döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerle ilgili olarak mal ve hizmet satışının gerçekleşmesinden önce firmalar tarafından yurt dışından sağlanan kredilerdir.
- Bu kredilerin Türkiye'ye getirilebilmesi ancak bir bankanın aracılığı ile mümkündür. Başka bir ifadeyle, prefinansman kredileri Türkiye'de bir banka aracılığı ile kullanılabilir.
- Vadesi en fazla 18 aydır.
- Geri ödemeler de aracı banka vasıtasıyla yapılır.
- Bu kredilerde de, ihracat taahhütünün yerine getirilmesi şartıyla vergi, resim ve harç istisnası vardır.

EXİMBANK İHRACATA YÖNELİK İŞLETME SERMAYESİ KREDİSİ

- Türkiye’de yerleşik ihracatçı, imalatçı-ihracatçı ve ihracata yönelik mal üreten imalatçı firmalar, serbest bölgelerdeki firmalar ile döviz kazandırıcı hizmet faaliyetlerinde bulunan firmalar yararlanabilir.
- Kredi başvuru tarihinden azami 180 gün öncesine kadar olan sürede gerçekleştirilen hammadde, ara malı alımı, nihai mal, nihai ürün ve 1 aylık dönem için elektrik, su, doğal gaz, personel masrafları gibi işletme sermayesi ihtiyaçları için finansman sağlar.
- Harcama belgeleri karşılığında kullanılır.

EXİMBANK İHRACATA YÖNELİK İŞLETME SERMAYESİ KREDİSİ

- Kredi doğrudan Eximbank'tan kullanılmakta olup Eximbank banka teminat mektubu istemektedir.
- Kredi USD ve EUR olarak kullanılabilir.
- Kredi vadesi 3 yıldır.

EXİMBANK İHRACATA YÖNELİK YATIRIM KREDİSİ

- Türkiye’de yerleşik ihracatçı, imalatçı-ihracatçı ve ihracata yönelik mal üreten imalatçı firmalar, serbest bölgelerdeki firmalar ile döviz kazandırıcı hizmet faaliyetlerinde bulunan firmalar yararlanabilir.
- İhracat taahhüdü karşılığında kullanırılır.
- Kredi başvuru tarihinden azami 180 gün öncesine kadar olan sürede gerçekleştirilmiş makine, teçhizat ve aksam harcamalarının finansmanı amacıyla kullanılabilir.
- Bu kredi ile arsa, bina, taşıt ve kullanılmış mal alımları ile inşaat harcamaları finanse edilmemektedir.

EXİMBANK İHRACATA YÖNELİK YATIRIM KREDİSİ

- Kredi doğrudan Eximbank'tan kullanılmakta olup Eximbank banka teminat mektubu istemektedir.
- Kredi USD ve EUR olarak kullanılabilir.
- Bu kredi harcama belgeleri karşılığında kullanılır.
- 5, 7, 9, 10 yıllık vadeleri vardır.

ÜLKE KREDİLERİ

- Yabancı ülkelerin ihracat kredi kuruluşları tarafından bizzat verilmekte veya yabancı ülkelerin ihracat kredi kuruluşlarının garantisi ile yabancı bankalardan alınmaktadır.
- Ülke kredileri için yabancı ülkelerin ihracat kredi kuruluşlarına başvurmak gerekir.
- Türkiye'deki ithalatçı firma başvuru işlemlerini Türkiye'deki bankasının aracılığı ile de yapabilir.
- Ülke kredileri büyük çoğunlukla, ilgili ülkeden ithal edilecek yatırım mallarının finansmanında kullanılır.

ÜLKE KREDİLERİ

- Ülke kredileri taksitli kredi olup (genelde 6 ayda bir taksit ödemeli) ödemesiz dönemleri de vardır.
- İhracat kredi kuruluşları malların bedelinin % 85'i için kredi verir. Geri kalan % 15'lik kısmı Türkiye'deki ithalatçı karşılamalıdır.

BANKALAR VE KREDİ

- Bankalar kâr elde etmek amacıyla kurulan ticari işletmelerdir.
- Bankacılığın temeli güvendir.
- Bankalar kredi vermek için fona ihtiyaç duyarlar.
- Fonu da mevduat veya borçlanma yoluyla temin ederler.
- Bankaların fon temin edebilmesi için mudileri, yatırımcılar ve finansal kurumlar nezdinde itibarları olması gerekir.
- Bankaların itibarlı olabilmelerinin en önemli şartı istikrarlı gelire sahip olmalarıdır.
- İstikrarlı gelirin temel koşulu da kaliteli kredi portföyüdür.
- Bankacılık hesaplı risk alma sanatıdır.

SKORLAMA

- Skorlamanın temel amacı kredi kullanan firmanın aldığı krediyi ödeme olasılığını belirlemektir.
- Firmanın krediyi geri ödeme olasılığı kredibilite olarak isimlendirilir.
- Genel skorlama modelleri
- Özel skorlama modelleri

SKORLAMADA DİKKATE ALINAN TEMEL FAKTÖRLER

- **Karakter**
- **Kapasite**
- **Kapital**
- **Koşullar**
- **Karşılık**

KARAKTER

- İşletmenin borcuna sadık olup olmadığını ifade eder.
- En önemli gösterge geçmişteki borçlarını düzenli ödeyip ödemediğidir.
- İşletmenin yaşı (kaç yıldır faaliyette).
- Bunun yanında işletme sahip ve yöneticileri ile ilgili aşağıdaki istihbari bilgiler de dikkate alınır:
 - İşletmenin sahip ve kilit yöneticileri kimlerdir?
 - Bu kişiler toplum içinde nasıl bilinirler?
 - Bu kişilerin piyasa itibarları nasıldır?
 - Önceki iş geçmişleri nasıldır?

KARAKTER

➤ Bunun yanında işletme sahip ve yöneticileri ile ilgili aşağıdaki istihbari bilgiler de dikkate alınır:

- Kişisel borçlarını ödeme alışkanlıkları nasıldır?
- İşletmenin sahip ve kilit yöneticilerinin toplam iş tecrübesi
- İşletme sahiplerinin değiştirdiği iş kolları

KARAKTER-KREDİ KAYIT BÜROSU RİSK RAPORU

- İşletmenin tüm bankalardaki, finansal kiralama şirketlerindeki ve faktoring şirketlerindeki kredili ürünlerin geçmiş ödeme performanslarını, borç ve limit bilgilerini gösterir.
- FİNDEKS Risk Raporundan aşağıdaki bilgiler elde edilir:
 - Ticari Limit ve Risk Özet Bilgileri: Bildirimde bulunan finansal kuruluş sayısı, ilk kredi kullanım tarihi, son kredi kullanım tarihi, gecikmedeki hesap sayısı, en güncel limit tahsis tarihi, gecikmedeki borç toplamı.
 - Kurum bazında detaylı limit risk bilgileri.
 - Kaç banka ile çalışıldığı
 - Leasing canlı krediler

KALKINMA AJANSLARI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Central Anatolia Development Agency

TOBB ETÜ | Sürekli Eğitim Araştırma
Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi ve Uygulama Merkezi

KARAKTER-KREDİ KAYIT BÜROSU RİSK RAPORU

- **FİNDEKS Risk Raporundan aşağıdaki bilgiler elde edilir:**
 - Faktoring canlı krediler
 - Takibe alınmış banka kredileri
 - Takibe alınmış leasing kredileri
 - Takibe alınmış faktoring kredileri

KARAKTER-KREDİ KAYIT BÜROSU ÇEK RAPORU

- Çek raporu işletmenin çeklerini ödeme performansını gösterir.
- **FİNDEKS Çek Raporundan aşağıdaki bilgiler elde edilir:**
 - Çek endeksi (geçmiş çek ödeme performansını sayısal olarak gösteren bir değerdir)
 - Türkiye ortalamasına göre durum
 - Zamanında ödenen çeklerin toplam adet ve tutarları
 - Gecikmeli ödenen çeklerin toplam adet ve tutarları
 - Karşılıksız çeklerin toplam adet ve tutarları
 - Açık çek bilgileri

KALKINMA AJANSLARI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Central Anatolia Development Agency

TOBB ETÜ | Sürekli Eğitim Araştırma
ve Uygulama Merkezi
Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

KARAKTER-KREDİ KAYIT BÜROSU ÇEK RAPORU

- **FİNDEKS Çek Raporundan aşağıdaki bilgiler elde edilir:**
 - İleri tarihli çek bilgileri
 - Çek hesabı olan bankalar
 - Arkası yazılan çekler

KARAKTER-DİĞER BİLGİLER

- İşletme aleyhine açılmış davalar ve idari soruşturmalar (devam eden ve sonuçlanmış)
- İcra, haciz ve ihtiyati tedbir bilgileri,
- Vergi borçlarını ödeme performansı
- SGK borçlarını ödeme performansı
- Para cezalarını ödeme performansı
- Elektrik, su, doğalgaz borcu ödeme performansı
- Protestolu senet kayıtları (sadece banka kanalıyla protesto edilen senetleri kapsamaktadır)

KARAKTER-DİĞER BİLGİLER

- İşletmenin ihale yasaklı olup olmadığı
- İşletme ile ilgili medyadan (sosyal medya dahil) ve iş yaptığı diğer işletmelerden elde edilen bilgiler.
- Bankacılar için bir kredi müracaatının kabul edilmesinde kredi müşterisinin karakter sağlamlığı, güvenilirliği ve krediyi geri ödeme konusundaki iyi niyeti diğer her şeyden çok daha önemlidir.

KAPASİTE

- **Kredi alan işletme yürüttüğü faaliyetlerle bu krediyi geri ödeme kapasitesine sahip midir?**
- **Önemli oranda işletmenin bilanço ve gelir tablosundan yapılan mali analize dayanır.**
- **Kredinin kullanım amacı önemlidir ve net olarak belirtilmelidir.**
- **Kredinin ödeme kaynakları.**
- **İşletmenin faaliyet döngüsü.**
- **Gelirlerde dönemsellik olup olmadığı.**
- **Ticari alacaklarını tahsil kapasitesi.**

KAPASİTE

- İnsan kaynaklarının yeterliliği.
- Müşteri yoğunlaşması.
- Tedarikçi yoğunlaşması.
- İşyeri işletmenin veya sahiplerin mülkiyetinde mi? Yoksa kira mı? Kira ise kontrat süresi.
- İşyerinin veya tesisin konumu.
- İşyerinin veya tesisin işletme faaliyetlerine uygunluğu.
- İşletme varlıklarının sigorta durumu.
- İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin yeterliliği.
- Yatırım kredilerinde fizibilite raporu istenir.

KAPASİTE

KOSGEB İşletme Değerlendirme Raporu.

➤ İşletmenin sektöründe, Türkiye genelinde ve kendi bölgesindeki konumu, son 5 yıllık dönemdeki performansı ve mali gelişimi görülebilir.

- Sektör genel sıralaması
- İnsan kaynakları
- AR-GE, yenilik ve markalaşma (marka tescili, patent, faydalı model)
- Verimlilik
- İhracat
- Finansman

KAPİTAL

- **Kredi kullanan işletmenin bu krediyi destekleyecek büyüklükte sermayesi var mı?**
- **İşletmenin özsermayesi ve özellikle KOBİ'lerde ortakların varlıkları.**
- **İşletmenin özsermayesinin güçlü olması bankaya güvence sağlar.**
- **Kapital kısmında işletmenin likit varlıklarının toplam varlıklar içindeki oranı ile duran varlıklarının piyasa değeri de yer alır.**
- **Ortakların veya işletme sahiplerinin işletmeye koydukları sermaye. Ne kadar fazla sermaye koymuşlarsa işletmeye o kadar fazla güveniyorlardır.**
- **Şirket ortakları ve sahiplerinin şahsi mal varlıkları da kapital kısmında dikkate alınır.**

KOŞULLAR

- Kredinin geri ödenmesini etkileyen, işletmenin kendi kontrolü dışında ortaya çıkabilecek olumsuz gelişmeler neler olabilir?
- Burada firmaya özgü değil fakat genel ekonomik durum ve firmanın çalıştığı sektöre özgü faktörler öne çıkar.
- Genel ekonomik durumdaki kötüleşme beklentisi tüm firmaların skorlarını olumsuz etkiler.
- Firmanın faaliyette bulunduğu sektörün durumu.
- Firmanın faaliyette bulunduğu sektördeki talep değişkenliği.
- Firmanın bulunduğu sektördeki girdi maliyetleri değişkenliği.
- Firmanın bulunduğu sektördeki rekabet düzeyi.

KARŞILIKLAR (TEMİNAT)

- Kredinin geri ödenmesi, temel olarak, kredi ile finanse edilen varlık/varlıklardan elde edilen nakitle yapılır.
- Ancak bu nakdin çeşitli nedenlerle elde edilememesi olasılığına karşı banka teminat olarak adlandırılan ek güvence ister.
- Teminatın kredi skoru ile ilgisi yoktur. Teminatın türü ve miktarı kredi skoruna göre belirlenir.
- Teminatın miktarı kadar nakde dönüşüm kolaylığı da önemlidir.

KARŞILIKLAR (TEMİNAT)

➤ Teminat Türleri:

- Gayrimenkul ipoteği (güncel ekspertiz raporu ve tapu şerhleri)
- Müşteri çek ve senetleri (müşterinin çek endeksi ve çek raporu)
- Menkul kıymet rehni (menkul kıymetlerin piyasa değeri)
- Şahsi kefalet (kefalet verecek kişilerin varlıkları ve taşınır ve taşınmazlarının ekspertiz değerleri)

KARŞILIKLAR (TEMİNAT)

- Taşınır rehni
- Nakit blokaj

“Bu doküman, Orta Anadolu Kalkınma Ajansı’nın desteklediği TR72/22/TD-I/0027 Referans Numaralı “**İmalat Sanayi Finansal Yetkinlik Projesi**” başlıklı proje kapsamında hazırlanmıştır. İçerik ile ilgili tek sorumluluk **TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Sürekli Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi**’ne aittir ve Orta Anadolu Kalkınma Ajansı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın görüşlerini içermemektedir.”